

ch beeld
mbrandt,
personen
sch oog
iten ook
tuur, die
eersten
soo vindt
noemen,
s Kerke-
dordische
ang, geen
rk groote
Dr. Vos
istorische
sterdam's
i, maakt
ricus van
te meer
len onge-
en een
herinne-
aan deze
k wordt
ers even
einzellige
ens blijk-
ingen der
an histo-
ectorstiel

op mogen
hte wijze
r liturgie
en Prof.
ouwd en
werd ge-
er liturgie,
en gezag-
deelt n.
Roland,
e aanwe-
Amster-
hebben
ten moest
ulierboek
n en de
iturgische
de editie
rtiek werd
e zij hier
it alleidit,
ede doop-
us niet
d met de
Trigland
ening op
erdam de
er den be-
turgie zou
verbeterde
ode vast-
gebruikt

1 Februari 1903. . . Ik schreef je van de
week over dien zieken jongen, die op de zaal
gedoopt was, en over zijn ietst geduldig lijden.
De Heere heeft hem gisteren gelukkig tot
Zich genomen. Ik was zoo blij; eindelijk.
De laatste 4 dagen heeft hij liggen sterven, af en toe
bijna weg, en dan weer zoo helder, en in die
heldere oogenblikken zoo heerlijk gestemd. O,
't was niet een boek, waaruit ik elken dag een
les leerde; ik heb het al deze jaren nooit zoo
bijgewoond. Ik had met hem zulke heerlijke
gesprekken, waaruit zoo duidelijk bleek zijn ge-
loof en kinderlijk vertrouwen op den Heer. Den
laatsten avond las ik hem voor uit Johannes
14 de eerste verzen, en sprak over de plaats
ook voor hem bereid door den Heere Jezus.
„Ja, zeker, juffrouw,“ was het blijmoedig ant-
woord, „ook voor mij. Maar alleen door het
sterven van mijn Zaligmaker.“ 't Is nu zoo leeg,
nu hij er niet meer is, wij hebben hem begraven,
naast Marinam, en wij zullen een teken op
zijn graf laten zetten.

O, één zoo'n sterfbed weegt zoo ruimschoots
op tegen veel teleurstelling, tegen veel onbe-
grijpelijkheid, dat we dikwijls in de Javanen zien;
het is zoo heerlijk, als God nu en dan zulke een
vrucht van het werk hier ons toonen wil. Het
geeft nieuwe moed en nieuwe blijdschap om
Hem gehoorzaam te dienen en te volgen, ook
als Hij de vruchten verborgen houdt. . . .

Hieruit blijkt, dat het groote doel van
het Hospitaal, om door den dienst der
barmhartigheid de harten te ontsluiten voor
de prediking van het Evangelie, wel degelijk
bereikt wordt. Waar juist aan dat
feit nog onlangs in onze eigen kring twi-
fel werd geopperd, en men meende, dat de
Javanen wel het Hospitaal wilden gebruiken
om daar genezing voor het lichaam te
zoeken, maar voor de roepstem van het
Evangelie doof zouden blijven, daar was
het goed, dat het verslag ons deze vruch-
ten van den medischen zendingdienst toon-
den kwam.

Zending.

In een paar pittige asterisken deelt Dr.
Wagenaar in de *Zeeuwsche Kerkbode* enkele
bijzonderheden mede aangaande de Zending.
Als generaal-deputaat voor de Zending is
hij het naast bij de bron, en daarom is het
nieuws, dat hij mededeelt, nog met het waas
der frisheid overhangen.

Over Djogja geeft hij de volgende inter-
sante bijzonderheden. Vooreerst wat de
eerste avondmaalsviering aangaat:

„Het H. Avondmaal is door mij bedient“
— zoo schrijft Dr. Zwaan — „als Joggja en te
Pentun. Te Joggja zaten een tachtig broeders en
zusters aan, en wel aan één tafel met een
zijaftel in het midden. 't Nieuwe stel en kleed
zijn toen voor 't eerst gebruikt.“ Welk een
verkwikkelijke ure! De eerste beoefening van Dr.
Esser is op zijn dringend verzoek in 't Javaans
gedoopt.

Dan over de Zondagrust der indische
christenen:

De opzettingen op een landgoed moeten
ook de Zondags vaak werken. Die een beroep
of bedrijf uitoefenen krijgen op Zondag geen
vrijdag. Dr. Zwaan hield *koempoelan* (kerk) ten
huize van een Mevrouw K. Doch haar werk
volk, zelfs de christelijke *batikers* (weefsters)
enz., die tot de gemeente behoorden, moesten
den geheelen dag werken en kregen zelfs geen
permissie om den dienst bij te wonen! Een
christen-timmerman heeft haar hierom den
dienst opgezegd; doch deze kon nu nergens
terecht. Dr. Scheurer gebruikt hem nu in 't
hospitaal. . . .

En eindelijk over de verplaatsing der Keu-
cheniuschool:

Zie ik wel, dan is de Keucheniuschool te
Poerwodjoe feitelijk reeds opgedoekt. De familie
Zuidema verliet wegens malaria het erf Rotter-
dam en vertoefde te Joggja. De oudste leerlingen
zijn geplaatst bij de predikanten der kerken,
voor wier rekening zij worden opgeleid. 5 Jon-
gers zijn bij Dr. Zwaan. Een wegeleiden ter-
rein te Joggja schijnt reeds aangekocht te zijn.

Teleurstellend is het laatste bericht, dat
Solo voor de Zending gesloten blijft:

Naar we vernemen heeft tegen veler verwach-
ting in, de *Soesoeboenan* van Soerakarta bezwaar
gemaakt om toestemming te geven voor de pre-
dikant des Evangelies in zijn verstand. Hier-
door is de vraag of wij, ondanks het besluit
der generale synode van Arnhem, toch Solo
zouden aanvatten, b.v. door er een filiaal van
't Zendingshospitaal te openen, voorloopig van
de tafel. Doch ook 't gevaar geweken, dat
Rome of een der zendingsoctroon schappen ons
voor zouden zijn, wat ons later wellicht zeer
had kunnen komen te spijten. God regeert en
Zijne wijsheid verzoeken we ook in dezen.
't Komt ons voor, dat men 't best doe, voorloopig
hierin volkomen te berusten.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij den ondergetekende en in
hartelijken dank ontvangen: Door F. B. te
Brille, van N. N. f. 2.50.
Bij Dr. J. H. HOUTZAGERS: Van den heer
G. Torenbeek te Voorschoten, gevonden in de
collecte f. 1.—.

D. HULLEMAN,

Kootwijk.

Penningsmeester.

Uit de Pers.

Over de *verzekerdheid des geloofs* schrijft Dr.
R. v. d. Kamp, van Axel in de *Zeeuwsche
Kerkbode* belangrijke artikelen, waaraan wij het
volgende ontleenen:

Evenmin als wij het recht hebben, om tegen
God te zeggen: „Ik geloof en vertrouw U niet
op Uw woord!“, evenmin hebben wij recht om
van 't Heilig Avondmaal ons te onthouden.
En niet alleen worden er tal van verkeerde reden-
den opgegeven om weg te blijven, eveneens moet
men de versterking van het geloof op verkeerde
wijze.

Stel eens een onderzoek in, hoe men daarover
soms spreekt! Dan zoekt men soms de versterking
daarin, dat men zeer ontroerd is geweest, ja wel
eens een traan heeft gelaten. Dan weer leeft men
er niet aan gehad: men bleef er zoo koud bij!

En hoewel wij zeker toestemmen, dat het Avond-
maal een zaak is om ontroerd te zijn en niet koud
onder te blijven, toch heeft men de versterking
niet te zoeken in *onzen* gemoedstoestand, maar
wederom alleen in God, in Zijn werk.

Dit hebben wij vooral op te merken:
God is het, die daar spreekt. Hij verzekert ons
daar van Zijne eeuwige liefde. Hij vermaant ons
gemoedsma te zijn, daar Hij ons leidt aan Zijne
hand.

Wij komen niet aan 't H. Av. om daarmede te
betuigen, wat wij voor den Heere zijn, maar wij
komen daar om uit 't Heeren mond te hooren en
te zien, wat Hij voor ons wil zijn.

En in Doop en in Avondmaal hebben wij dan
ook wel te letten op het teken.

Zoo zekerlijk als ik met water gewasschen word
in den Doop, even zeker (zoo luidt Gods belofte)
heeft Hij mijne ziel door Zijnen Heiligen Geest
met het bloed van Christus gewasschen.

Zoo zeker als ik zie, dat het brood wat ik ge-
broken, zoo zeker als ik zie, dat de wijn wordt
vergaten, zoo zeker als ik eet en drink, even
zeker is (zegt God ons) dat Christus' lichaam
voor ons gebroken, Zijn bloed voor ons vergoten
is, en wij daarmede ten eeuwigen leven gevoed
worden.

De volle nadruk dus valt op *Gods* verzekering.
Ja, Hij neemt in Zijne eedertijde goeder-
tierenheid, als het ware alle gasten tot geuiten,
en laat ons openbaar door Zijn dienstknecht ver-
zekeren: „Gelijk sich een vader ontfemt over de
kinderen, ontfemt de Heer Zich over degenen
die Hem vrezen. Zoo verre doet Hij onze overtredingen
van ons. Hij vergeeft Uwe ongerechtigheid. Hij geneest
Uwe krankheid; Hij verlost Uwe leven van het
verderf; Hij kroont U met goedertierenheid en
barmhartigheden.“

Wat zullen wij tot deze dingen zeggen?
Als God ons zoo zeker en vast laat aanreiken,
dat Hij ons in genade aanneemt, hebben wij dan
niet alle reden om dit te gelooven? Ook in dit
opzicht zouden we mogen vragen: wat moet de
Heere nu nog meer doen? Zoo vele bewijzen en
beloften — en toch zijn wij nog zoo dikwijls tot
twijfel geneigd.

Hoe moesten wij niet ontroerd zijn over dit feit,
dat God in Zijne onfermigheid, nadat Hij Christus
Zijnen Zoon voor ons overgegeven heeft, ons nog
zoo vele malen verzekert van Zijn trouw en liefde,
en dat wij dan nog twijfelen! Voorwaar, de kracht
der zonde in ons moet wel groot zijn!

Maar tevens willen wij elkander ernstig ver-
manen om toch toe te zien op onszelf.
Niet gering te schatten de heiligheden des
Heeren: Zijn woord en Zijne Sacramenta.

Laat het ons bede zijn, dat wij meer mogen
vervuld worden met heilig en diep ontzag voor
des Heeren geboden en woord.

Inderdaad is het teuwig, dat vele bekommer-
den zich onthouden van 't Heilig Avondmaal.
En nog treuriger, dat men in sommige kringen
meent, waarlijk Gode een dienst te doen, met die
allen van het H. Av. terug te houden. Men dringt
er dan op aan, dat in de voorbereidings predikatie
niet zal gehoord worden de liefdelijke bezinnende
Evangelie, maar dat daarvoor een roef zal ge-
zegd worden swat er moet gekend worden.

Ja is het niet zoo, dat er in Zeeland nog Gerefor-
meerde kerken zijn, waar men het een slecht
teeken vindt, als er zoo velen ten Avondmaal
gaan? Wil men, op sommige plaatsen althans,
niet liever, dat er maar enkelen komen?

Dus is bij sommige menschen de preek goed,
als er maar duidelijk in uitkomt, dat niet alle
beijliddende leden kinderen Gods zijn, maar de ge-
meente bestaat uit bekeerden en onbekeerden. En
dan liefst weinig Schriftverklaring, maar een lange
toespissing met een stuk voor de onbekeerde leden,
ook een stuk voor de bekeerden, en ten slotte
ook wat voor de kinderen Gods.

De verzekerdheid bereikt men zoo niet. In den
weg des verbonds, door godvruchtig waarnemen
en overdenken van den dienst des Woords en der
Sacramenten wil God ze schenken. Elke zonde en
verwaarloozing van de middelen der genade
wreekt zich en wordt gestraft.

Loutre goedheid, liefdeloosheid,
Waardheid zijn des Heeren paan
Hun, die Zijn verbond en woorden
Als hun schatten gadeslaan.

Het is uitnemend, dat Dr. Van der Kamp
er op wijst, hoe de verzekerdheid des geloofs
in de lijn des verbonds moet gevonden worden,
en daarom de louter subjectieve opvatting bij
het sacrament en de bediening des Woords
schade toebrengt aan het geestelijk leven. Dat
gevaar dreigt waarlijk niet in Zeeland alleen.

Maar aan de andere zijde zij men toch ook
voorzichtig met niet uit te ver gedreven reactie
tegen dit subjectivisme, den schijn op zich te
laden, alsof en bij de voorbereiding voor het
Avondmaal en bij de bediening des Woords,
niet op ernstig zelfonderzoek zou moeten wor-
den aangedrongen. De stelselmatige onderschei-
ding tusschen onbekeerden, bekeerden en
bekeerden is stellig onjuist, geeft voedsel aan
ziekelijke neigingen en is ondiens opvatting.
Maar even gevaarlijk zou een prediking worden,
waarin het onderscheidend element werd gemist,

en alle leden der gemeente voor oprecht geloof
vigen werden verklaard.

Natuurlijk bedoelt Dr. Van der Kamp dit
niet. Maar het zou goed zijn geweest, wanneer
hij ook tegen die eentijdige opvatting gewaar-
schuud had.

Officiële Berichten.

Classis Gorinchem.

Aan de Kerken wordt medegedeeld, dat in
de vergadering der Classis Gorinchem, gehouden
i Oct. 11, in tegenwoordigheid van Dep. Prov.
ad Ex., de Eerw. heer C. J. H. van Diemen,
beroepen Predikant te Meerkerk, peremptoir
is geëxamineerd en met alle stemmen tot den
Dienst des Woords en der Sacramenten toege-
laten. Stelle de Heere onze God dezen Zijnen
dienstknecht tot een rijken zegen.

De Classe voornoemd:

Dr. H. HASPERS, scriba.

Welsew. en Eerw. Broeders!

De kerk van Sprang komt nog eenmaal met
het vriendelijk verzoek tot de zusterkerken in
den lande, die haar in haar grooten nood nog
niet de behulpzame hand geboden hebben.

Reeds ruim een tweehonderd kerken gaven
aan onze vraag vriendelijk gehoor en collecteer-
den voor ons of zonden ons een gave. Ook
ontvingen we enkele malen van particulieren
giften, 't welk alles ons hart met innige blijd-
schap en dank heeft vervuld.

Wanneer nu ook de ontbrekende kerken voor
ons iets willen doen, dan zijn wij geholpen en
kunnen de hypotheek aflösen, die afgelost
worden moet.

En het is zoo gemakkelijk, broeders, om iets,
misschien niet veel, maar iets te doen.

Wij weten wel, de behoeften in de eigen
gemeenten zijn groot, maar vergeet niet, onze
nood is van zoo zeldzamen aard.

Och, broeders, betracht ook in dezen de
gemeenschap der heiligen door in uw midden
voor ons een collecte te houden. Gij helpt ene
zuster die in het vuur der beproeving ligt en
die tot u de hand uitstrekt om hulp.

Namens den kerker, der Geref. kerk van Sprang:
Dr. J. VISSER,
F. M. DE JONGE.

Verslag van de Centrale Pastorale Confe-
rentie, gehouden te Zwolle 13 Aug. 1903.

II.

Het Sabbatisme.

De referent, Dr. Kunst van Schipluiden,
begint met de opmerking dat het noodig is
aan het sabbatisme ons aandacht te schenken,
niet zoozeer omdat het in zoo ruimen kring
zou verbreid zijn, als wel om de eigenaardige
wijze van propaganderen der sabbatisten voor hun
wiel, die sommigen in verwarving zou kunnen
brengen. Het sabbatisme, het vrie' van den
zevendend dag der week als rustdag, kwam weer
op als gevolg van veler subjectivisme en
miskening der historie.

Achtereenvolgens worden nu de verschillende
bewijsgronden, die de sabbatist aanvoert tot
verdediging zijner leerling, ter sprake gebracht en
getoetst. Allereerst het beroep op het voorbeeld
van den Heiland, dat weerlegd wordt door de
wijzen op het onderscheid tusschen den staat
zijner vernedering en zijner verhooging, waar n
ook het verschil van sabbatsheligen naar het
Evangelieblad verklaard wordt. Aangezien
wordt het onhoudbare hunner bewering als zou
de Heiland niet op den eersten weekdag zijn
opgestaan en met zijn discipelen hebben ver-
gaderd.

De practijk der apostelen, eveneens omge-
meerd in een wapen dat de sabbatist hanteert,
wordt aangegeven en blijkt in geen deele in
hun voordeel te pleiten. Tegenover oijl te
exegese van en verkeerde conclusie uit plaatsen
als 1 Cor. 16: 1 en 2, Hand. 20: 7 en Openb.
1: 10 wordt de goede exegese gesteld, waaruit
de gevolgtrekking gemaakt kon worden dat in
de dagen der apostelen reeds een begin van
heilighing van den eersten dag der week viel
waar te nemen, aanvankelijk nog naast den
zevendend dag. Het willen handhaven van de
schaduwachtige inzettingen door sommige dwaal-
leeraars werd echter oorzaak, dat de apostelen
krachtiger tegen de sabbativering in het krijt
traden. Plaatsen als Rom. 14: 5, Col. 2: 3—17
en uit den Galatenbrief komen hier te sprake,
die het schaduwachtige in den Joodschen sab-
bat aantoonen.

Tegenover de bewering der sabbatisten als
zou de historie der eerste eeuwen hun in 't
gevolg komen, worden aangehaald uitspraken
van Plinius, Justinus Martyr, Clemens Alexan-
drinus, Eusebius en anderen, die er op wijzen
hoe 't dag des Heeren al meer in aanzien
rees en de Kerk geleidelijk door den Geest
des Heeren tot de viering van den eersten
weekdag gebracht werd.

Weerlegd wordt vervolgens het beroep der
sabbatisten op de omstandigheid, dat Joden
haar den sabbat in oneere zou gebracht hebben
en dat de beoeligen van Keizer Constantijn,
den vader der Zondagswetgeving, verre van
Christelijk zouden geweest zijn, door de stelling
dat in de Kerkhistorie niet de menschelijke
factor en het menschelijk motif beslissend is.

De bewering der Roomsche Kerk dat de
Zondagsviering op haar gezag berusten zou,
waarom deze dus voor Protestanten verwer-
pelijk zou wezen, wordt als aanmatigend ver-
worpen, in verband waarmee onze verhouding
tengevoer de Kerk der Middeleeuwen wordt
aangegeven en de tegenstelling gewraakt van
den Sabbat als rustend op Goddelijken grond
slag en den Zondag die een keurlijke of
menschelijke inzetting zou wezen.

Nadat de referent nog gewezen heeft op de
verkeerde Schriftbeschuwing die aan het vragen
om een bepaalden tekst ten grondslag ligt; op
het in zekeren zin verkeerde om de Wet der
Tien geboden te noemen Gods onveranderlijke
wet, stelt hij de Schriftuurlijke Sabbatgedachte
in het licht in verband met het werkverbond
en de tweeledige bedeeiding van het genadeverbond,
om te eindigen in de conclusie, dat het sabbat-
isme, afvoerdend op het pad van sectarisme,
gewoonlijk vergezeld van meerdere ketterijen,
door ons met kracht moet worden bestreden.

Dit degelijk stuk geeft aanleiding tot ver-
schillende vragen en opmerkingen.

Zoo wordt o.a. gevraagd, of de sabbatisten
bewijzen kunnen, precies den laatste dag der
week te onderhouden; met welken Zondag-
gang die dag dan begint: met dien van het
Oosten, of dien van de Westersche landen?
Hierop wordt geantwoord, dat de sabbatisten
teitelijk 't Joodsche jaar weer moeten invoeren.
Er wordt op gewezen, dat de referent *exagerlich*
krachtig had kunnen spreken. Jezus kon
telkens op den eersten dag der week met de
jongeren samen na Zijne opstanding; alerstaat
in de Openbaring *de vijf wijnen* kunnen kan daar

niet anders mede bedoeld zijn dan de dag
geheilighd door Jezus' opstanding; *wijze* wijst
na den tijd der opstanding altijd op den ver-
heerlijken Middelaar.

Een ander vraag, of niet meer nadruk moet
gelegd worden op de gedachte van Calvin en
Ursinus, die den Zondag beschouwden niet als
een dag van goddelijke maar van kerkelijke
instelling. Waar dagen en maanden en jaren
mogen wij niet onderhouden. In dat standpunt
ligt kracht tegen het sabbatisme. De Goddelijke
dag was een schaduw, maar die schaduw van
den O. T. Sabbat is vervuld. Aangezien er
samenkomsten der gemeenten moeten zijn enz.
is de Zondag noodig volgens kerkelijke instelling.
Hiertegenover wordt opgemerkt, dat de instel-
ling van den rustdag niet tot de schaduwach-
tige wetgeving behoort, maar dat het sabbatge-
bod reeds in het paradijs is gegeven, en dat het
„heiligen“ niet een gedeelte maar *geheel*, de
dag des Heeren' geldt, en dat het in onze
dagen, ook in onze kerken, zeer noodig is
daarop nadruk te leggen.

Na deze discussie kwam 'de derde referent
aan het woord, Dr. Kramer van Beverwijk.

Verbetering.

In I — vorig No. — staat in het laatste
gedeelte:

dat zoowel voor een zg. wetenschappelijke
Dogmatiek als voor een preek alleen, de H. S.
moet en kan zijn de kenbron en richter . . . ;
lees: als voor een preek, alleen de H. S. . . .

De eerste al. van stelling 7: „Scheiding tus-
schen Dogmatiek en Ethiek is principieel fout“,
behoort als laatste alinea bij stelling 6.

De Vijftiende Centrale Diaconale Conferentie

(Slot.)

Punt X. Gereformeerde Ziekenverzorging.

Punt IX, door het Comité op de agenda ge-
plaatst, werd voorloopig overgelaten en kon ten
slotte wegens gebrek aan tijd, evenals een paar
andere vragen, staande de vergadering ter tafel
gebracht, niet in bespreking komen. In behan-
deling kwam nu de vraag, ingezonden door de
Diaconie te Assen: „Op welke gronden verdient het aanbeveling,
dat Diaconien van groote Gemeenten zich aan-
sluiten bij de Gereformeerde Ziekenverpleging?“

Br. Timmer deelt mede, dat te Assen geen
afdeling van de Ver. voor Geref. Ziekenverp.
(lees: verzorging) bestaat en zou daarom gaarne
ingelicht worden over de verhouding van andere
Diaconien tot deze Ver. en over het nut en
profiit ervan, opdat Assen voor zich de vraag
zou kunnen beantwoorden, of het gewenscht is
pogingen in 't werk te stellen, ook daar zulke
eene afl. op te richten.

Br. v. d. Bosch deelt daarop mede, hoe de
verhouding tusschen de Diaconie en de afl. te
Meppel geregeld is. Br. Janse merkt op, dat
er gevraagd wordt naar de gronden. Hij ziet
geen kans deze aan te geven, wel om het tegen-
overgestelde te bewijzen.

Dr. Teerink deelt mede de regeling dezer
zaak te Amersfoort, waar de afl. verschillende
hulpmiddelen bezit en de Diaconie hiervan voor
hare armen gebruik maakt. De Ver. voor Geref.
Ziekenverz. beantwoordt nog niet aan haar doel.
Zij leidt ziekenverpleegsters op, en eerst dan,
wanneer deze in voldoende aantal gevormd zijn,
zullen de Diaconien, zoo noodig, op aanvraag
er van gediend kunnen worden.

Punt XI. Particuliere verenigingen.

Aan de orde komt nu punt XI, ingezonden
door de Diaconie te Wormerveer.
„Mogen Gereformeerden medewerking verleenen
aan een particuliere vereniging voor armenzorg,
die geen kerkelijke kleur heeft?“

Dr. Jonker leidt deze vraag in en deelt mede,
dat te Wormerveer een dergelijke vereniging
is opgericht, die zich door middel van bezoek
zusters ten doel stelt, de liefde van Jezus te
openbaren. Deze vereniging heeft de hulp en
medewerking onzer Diaconie aldaar ingeroepen,
en nu meenden sommige broeders, dat hiernaar
voldaan mocht worden, terwijl anderen er zich
tegen verklaarden en in deze vereniging een
miskening van het Diaconaat zagen. De laat-
sten oordeelden, dat de arme broeders en zus-
ters onzer Kerk geheel en alleen door de diake-
nen moesten ondersteund worden. Opdat nu
laatsbedoelden in hun beginsel gesteekt mochten
worden, begeerden zij in dezen een beslisse
uitspraak der Conferentie. Nu eenige medede-
lingen van den Secretaris omtrent een dergelijke
vereniging, spreekt Br. Blankenberg over „Lief-
dadigheid naar Vermogen“. Het doel dezer
vereniging is onder meer, ook het aanleggen
van een groot register, waarin alle armen ver-
meld worden, en de ondersteuning door hen
ontvangen. Alle Diaconien en besturen van armen-
zorg worden verzocht, daar aan mede te werken
en hebben recht van inzage der registers. Onze
Diaconie te Amsterdam heeft evenwel bedankt om
mede deze vereniging samen te werken, omdat
omdat zij de namen der eigen armen niet
openbaar wenscht te maken.

Leden der vereniging ontvangen, evenals
bij tal van dergelijke verenigingen op andere
plaatsen, een plaatje aan de deur als bewijs
van lidmaatschap.
Spreker ontraadt ten ernstigste aan zulke
verenigingen steun te verleenen of persoonlijk
er aan mede te doen. Br. Spier wil de vraag,
zoals deze geformuleerd is, niet een besluit
neen beantwoorden, doch meent dat er soms
verenigingen kunnen zijn, waaraan wij heel
goed medewerken. Zoo is spreker lid eener
vereniging, die zich ten doel stelt om jongens
en meisjes aan eene betrekking te helpen. Aan
zulke eene vereniging kan ieder meedoen, mits
het niet tegen eenig beginsel strijdt.

Van verschillende zijden wordt opgemerkt,
dat dit laatste niet gelijk is met hetgeen de
vraag bedoelt. Deze spreekt van armenzorg.
Algemeen is men het eens, dat wij onzen steun
en onze kracht niet moeten geven aan veren-
igingen van armenzorg, die het ambt miskennen.
Da. Teerink wenscht de vraag eveneens
beslist ontkennend te beantwoorden, omdat
zulke verenigingen het Orgaan der barmhar-
tigheid miskennen, en dringt daarom op ont-
houding aan.

Dr. Jonker vraagt eindelijk nog: „Zoo voor
een arme f. 8.— noodig is, mogen de diaconen
er zich met f. 5.— afmaken en toelaten dat een
neutrale vereniging dit met f. 3.— aanvult?“
Deze vraag wordt, onder instemming van den
geachten vrager, door de vergadering eenparig
ontkennend beantwoord.

Punt XII. Ouden van dagen.

Vervolgens komt in behandeling punt XII,
ingezonden door de Diaconie te Alkmaar:
„Heeft de Diaconie het recht en de bevoegd-
heid een oude van dagen tegen zijn wil, doch
in zijn belang, te nopen tot het verpleegd worden,

hetzij bij particulieren, hetzij in een c. q. op
te richten Huis voor Ouden van dagen?“

Br. Terhaak deelt mede, wat aanleiding tot
deze vraag gegeven heeft. Een broeder van 74
jaren leeftijd, die altijd als kluisenaar gewoond
heeft, kan niet meer werken. Nu zou de Diaconie
hem gaarne bij een ander, b. v. bij een bejaarde
weduwe, huisvesting verleenen, met het oog op
mogelijke ziekte, verpleging, enz. Blijft hij alleen
in zijne woning, dan zou hij, zonder dat men
het weet, hulpeloos kunnen neder liggen. Boven-
dien is het voordeliger en beter, dat hij bij
een ander huisvesting krijgt. Doch onze kluis-
enaar wil blijven, waar hij is. Hoe daarmede nu
te handelen?

Br. Noteboom meent, dat deze vraag gemak-
kelijk is te beantwoorden. Men moet rekening
houden met de personen, hun karakter, geaar-
heid, humeur enz. Tenslotte moet men zich
toch schikken naar dat de persoon is.

Eenparig is de vergadering van oordeel, dat
wij op wettelijke gronden geen recht hebben te
dwingen. Wel kunnen wij onzen zedelijken
invloed aanwenden.

Punt XIII. Verslagen.

Eindelijk waren wij gekomen aan de bespre-
king van het laatste punt, afkomstig van de
Diaconie te Buiksloot:

„Is het niet noodig, en hoe is het mogelijk
te maken, dat de besprekingen op de Centrale
en Prov. Diacon. Conferenties, voor de Diaconien
van blijvend nut kunnen zijn?“

Br. Blankenberg zegt, dat het laatste nummer
van het Diacon. Correspondentieblad een voldoende
antwoord op deze vraag geeft. Andere broeders
zouden gaarne het voornaamste van het ver-
handelde op vorige Conferenties ook in hun
bezit willen hebben. Het Comité zal dit in
overweging nemen. Na nog eenige bespreking
wordt besloten, het verslag dezer Conferentie
ter plaatsing op te zenden aan het Diacon. Corr.
blad, de Barmh. en de Heraut.

Sluiting.

Hiermede aan het einde onzer besprekingen
gekomen zijnde, wordt nog besloten, dat de
Conferentie bestendig zal blijven. Voor plaats
van samenkomst der volgende Conferentie
worden genoemd: Utrecht, Arnhem, Zwolle en
Amersfoort. Aan het Comité wordt de bepaling
van plaats en tijd der 16e Conf. overgelaten.
Ten opzichte der adviseurs wordt gezegd, dat
waar de Conf. vergadert, ook de predikanten
te dier plaatse als zoodanig zullen genoodigd
worden.

Niets meer aan de orde zijnde, verklaart de
Voorzitter deze 15e Conferentie gesloten. Hij
vraagt verging voor hetgeen hij misdaan zou
kunnen hebben, hetzij door een of ander woord,
of door gebrekkige leiding. Hij heeft niets
kwaads bedoeld en nog minder iemand te
kwetsen. En waar wij nu gereed staan deze
plaats te verlaten, past het ons God te danken,
dat Hij ons den zegen van dezen dag heeft
willen schenken. Onze roeping is het, het ge-
sprokene en gehoorde van dezen dag te ver-
werken. Elk onzer doe, wat zijne hand vindt
om te doen, ten einde het Diaconaat tot ont-
wikkeling te brengen.

Nog spreekt de Voorzitter een woord van
dank aan onzen geachten adviseur voor diens
degelijke adviezen, aan de Diaconie en Kerke-
raad van Amersfoort voor de goede en vriend-
delijke ontvangst, en aan allen, die tot het
welslagen dezer Conferentie hebben medege-
werkt.

Ten slotte neemt nog de Vice Voorzitter,
Br. Terhaak, het woord om als tolk der
vergadering onzen bekwamen en geachten Voor-
zitter dank te zeggen voor diens flinke leiding,
en wenscht hem des Heeren zegen en hulpe toe.

Daarop gaat Dr. Teerink voor in dankgebed.

Namens het Comité

R. BROEKHUIZEN, Secretaris.

Meppel, September 1903.

Buitenland.

Engeland. Een beeldenstorm inde X Xte eeuw.